Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet
Ministry of Agriculture and Forestry

MUISTIO 30.11.2022
lsn Katri Aho
nv Tauno Junttila

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI HEVOSKASVATUKSEN JA HEVOSURHEILUN EDISTÄMISEEN MYÖNNETTÄVISTÄ AVUSTUKSISTA (HE 260/2022 VP)

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista arpajaislakiin ehdotettujen muutosten johdosta. Voimassa olevassa arpajaislaissa säädetään hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista siten, että Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään neljä prosenttia hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Veikkaus Oy:n tuotolla rahoitetuille toiminnoille on kuitenkin tarkoitus ottaa käyttöön parlamentaarisessa yhteistyössä valmisteltu uusi rahoitusmalli, jossa toimintoja rahoitettaisiin vuoden 2024 alusta lukien menokehyksen sisältä yleiskatteellisista budjettivaroista. Arpajaislaissa säädetyistä Veikkaus Oy:n tuoton yksilöidyistä käyttötarkoituksista ja rahoituksen jakautumisesta eri käyttökohteisiin luovuttaisiin uuden rahoitusmallin johdosta. Veikkaus Oy:n tuotto otettaisiin jatkossa yleiskatteellisena valtion talousarvioon käytettäväksi talousarvion mukaisiin menoihin.

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista annettavassa laissa säädettäisiin ensinnäkin tarkoitukseen myönnettävän avustuksen rahoituksesta eli avustusta voitaisiin myöntää valtion talousarvion määrärahan puitteissa ja määrärahasta osoitettaisiin vähintään 95 prosenttia raviurheilu- ja hevoskasvatustoimintaan. Laissa säädettäisiin myös avustuksensaajatahoista (keskusjärjestöt ja näiden jäsenyhteisöt sekä kunnat) sekä siitä, mihin tarkoituksiin avustusta voitaisiin myöntää. Avustusta voitaisiin jatkossakin myöntää muun muassa hevoskilpailuihin ja niiden järjestämiseen, hevoskasvatuksen edistämiseen, hevosalan kehittämiseen sekä hevosurheilutoiminnassa tarvittavan maa-alueen ja kaluston hankintaan, kunnossapitoon ja vuokrakustannuksiin. Lisäksi lakiin sisältyisi säännökset sekä valtionavustuslain että valtiontukisääntöjen soveltamisesta myönnettäviin avustuksiin.

On syytä todeta, että hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävien avustusten osalta oikeutus myöntää valtaosa hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitetuista avustuksista (ml. kohteet, määrät, prosessi) perustuu Euroopan komission päätöksiin (SA.46556 (2016/N) ja SA.63553 (2021/N) (*Aid to the central and regional trotting tracks in Finland*); oikeusperustana Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 107 artikla. Mainitut Euroopan komission valtiontukipäätökset sitovat sellaisenaan Suomea eikä tukea voida myöntää Euroopan komission päätöksistä poikkeavasti.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2024.

Hallituksen esityksen jatkovalmistelun yhteydessä esiin nousseita seikkoja

Hallituksen esitysluonnoksesta saatujen lausuntojen johdosta hallituksen esitykseen sisältyvää lakiehdotusta ei ole muutettu. Jatkovalmistelun yhteydessä lakiehdotuksen 2 ja 3 §:n kirjoitusasua on kuitenkin tarkistettu. Osassa nykyisten avustuksensaajien lausunnoissa esitettiin kolmea eri lisäystä ehdotettuun lakiin hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävistä avustuksista. Alla lyhyt kuvaus edellä mainituissa lausunnoissa ehdotetuista lisäyksistä ehdotettuun lakiin sekä perusteita sille, miksi lakiehdotusta ei jatkovalmistelun yhteydessä muutettu nykyisten avustuksensaajien antamien lausuntojen johdosta.

Ensinnäkin mainituissa lausunnoissa lakiin ehdotettiin lisättäväksi säännös siitä, että Suomen Hippos ry:llä olisi jatkossakin oikeus antaa maa- ja metsätalousministeriölle ehdotus vuosittaisesta jakosuunnitelmasta voimassa olevan arpajaislain 17 c §:n 2 momenttia vastaavasti. Tämän tyyppistä ehdotusta tai säännöstä ei ole millään muulla sektorilla eikä maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan lainsäädännössä. Voimassa oleva arpajaislain säännös on aiheuttanut myös julkisuudessa epäselvyyttä maa- ja metsätalousministeriön ja Suomen Hippos ry:n rooleista valtionavustusten myöntämisessä ja siihen liittyvässä päätöksenteossa. Kun avustusten rahoitus siirtyy 1.1.2024 valtion talousarviossa ns. yleiskatteelliseen rahoitukseen, aiemmin Veikkaus Oy:n tuottoihin ja totopeleihin ollut kytkös poistuu kokonaan ja jatkossa nyt ehdotetun lain nojalla myönnettävät avustukset ovat verrattavissa kaikkiin muihin ministeriössä valtionavustuslain nojalla myönnettäviin avustuksiin.

Toiseksi lausunnoissa lakiin ehdotettiin lisättäväksi säännös siitä, että avustuksen saajien rahoituksen kokonaistasossa huomioidaan yleinen kustannustason kehitys. Ehdotetun lain nojalla myönnettäviin avustuksiin ei ole subjektiivista oikeutta eikä ehdotettuun lakiin myöskään sisälly laissa säädettyä, avustuksiin käytettävissä olevaa rahamäärää. Uudessa rahoitusmallissa valtionavustusrahoituksen kokonaiskehys päätetään poliittisella päätöksellä julkisen talouden suunnittelun yhteydessä neljälle tulevalle vuodelle jatkuvuuden ja ennakoitavuuden parantamiseksi. Lakiehdotuksen 2 §:n 1 momenttiin sisältyy säännös siitä, että laissa tarkoitettua avustusta voidaan myöntää valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitetun määrärahan puitteissa. Jos rahoituksen kokonaistasosta tai sen noususta säädettäisiin jossain laissa, tämä olisi ristiriidassa eduskunnan budjettivallan rajoittamattomuuden kanssa sekä valtion talousarvion, joka annetaan tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä, kanssa. Lisäksi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävien avustusten osalta Euroopan komission nimenomainen valtiontukipäätös asettaa puitteet ja rajat myönnettäville valtiontuille, tukijärjestelmään käytettävä rahoitus mukaan lukien.

Kolmanneksi lakiin ehdotettiin lisättäväksi säännös siitä, että valtionavustuslain 6 §:n 1 momentin estämättä avustus saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta ja hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän eli toisin sanoen aina voitaisiin automaattisesti poiketa mainitusta valtionavustuslain säännöksestä. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan eri valtionavustuksia ja -tukia koskevassa lainsäädännössä ei ole ehdotettua poikkeusta ja koska 1.1.2024 lukien hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen myönnettävät avustukset ovat verrattavissa kaikkiin muihin ministeriössä valtionavustuslain nojalla myönnettäviin avustuksiin, ei ole perusteita säätää yhdessä avustusmuodossa poikkeavasti tältä osin. Edellä mainittua valtionavustuslain säännöstä voidaan luonnollisesti nykyisinkin soveltaa, jos laissa säädetyt edellytykset täyttyvät. Lisäksi tällä hetkellä hevossektorin avustusinten-

siteetti on erittäin korkea ja edellä mainitun valtionavustuslain säännöksen automaattinen soveltaminen johtaisi kasvaneisiin riskeihin esimerkiksi ylikompensaation osalta.

Taloudellisista vaikutuksista

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen on myönnetty vuonna 2022 valtionavustuksia valtion talousarvion momentilta 30.10.54 (Rahapelitoiminnan tuotolla rahoitettava hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistäminen) keskus- ja maakuntaraviradoille palkintotukea noin 20,9 miljoonaa euroa, toimintatukea (yleisavustus) noin 10,5 miljoonaa euroa ja investointitukea noin 1,2 miljoonaa euroa. Kesäraviradoille on puolestaan myönnetty palkintotukea noin 1,1 miljoonaa euroa ja toimintatukea (yleisavustus) 558 000 euroa. Hevosten kasvatustukea hevosten kasvattajille on myönnetty (Suomen Hippos ry:n välittämänä) noin 2,6 miljoonaa euroa. Suomen Ratsastajainliitto ry:lle on myönnetty avustusta 170 000 ja hevosjalostusliitoille hevosalan neuvontaan noin 310 000 euroa. Lisäksi Suomen Hippos ry:lle arvioidaan myönnettävän vuonna 2022 erityisavustusta noin 2,9 miljoonaa euroa (sisältää antidoping kustannuksia).

Valtion vuoden 2023 talousarvioesityksessä momentille 30.10.54 ehdotetaan budjetoitavaksi 39,192 miljoonaa euroa. Lisäksi vuosia 2023─2026 koskevassa julkisen talouden suunnitelmassa on hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen osoitettu valtion talousarvion momentille 30.10.54 vuotuinen 39,192 miljoonan euron vuotuinen määräraha.